

א. באם אוכל פירות שעור כזית קדם נטילת ידים לאכילה, אף להתנהג בברכה אחרונה:

באם אוכל פירות, ודעתו לאכל פירות גם כן באמצע הסעודה, נמצא ברכת בורא פרי העץ שברך קדם הסעודה פוטר מה שאוכל בתוך הסעודה, ואז הם המשיך אחר – אז לא צריך לברך ברכה אחרונה, על מה שאכל קדם הסעודה. אף באם אין בדעתו לאכל פירות בתוך הסעודה – אז צריך לברך ברכה אחרונה על מה שאכל קדם הסעודה, ואפלו אם לא ברח קדם הסעודה, צריך לברך בתוך הסעודה.

אף באם אוכל ירקות קדם הסעודה שעליהם אין צריך לברך בתוך הסעודה, אז אפלו אוכל גם כן ירקות בתוך הסעודה – צריך לברך ברכה אחרונה על מה שאכל קדם הסעודה.

אוצר החכמה

ואם אוכל פת הבאה בכיסנין, עוגות וכדומה, קדם הסעודה, צריך לברך ברכה אחרונה. ובדיעבד, ברכת המזון פוטר.

אף באם אוכל גם כן מפת הבאה בכיסנין באמצע הסעודה, אין צריך לברך.

ובשבת קדש בשמירת שאוכלים פת הבאה בכיסנין בשעת הקדוש, מהנכון להפסיק מעט קדם נטילת ידים לסעודה, ואז יוכל לברך ברכה אחרונה. ובחול, אם ישנה יין קדם הסעודה, ובדעתו לשותות גם כן בתוך הסעודה, ומכון לפטר מה שישנה בתוך הסעודה, אין צורך בברכה אחרונה. ואפלו אין בדעתו לשותות בתוך הסעודה, גם כן אין צריך לברך ברכה אחרונה. אף לכתחילה טוב יותר לשותות פזות מפזית, כי יש דעות שביין התיוב בברכה אחרונה בכזית, ובזה יוצא כל הדעות.

ואם שותה שאר משקין קדם הסעודה, ואין בדעתו לשותות בתוך הסעודה, צריך לברך ברכה אחרונה. ואם בדעתו לשותות גם כן בתוך הסעודה, אז טוב יותר לשותות קדם הסעודה פזות

מכשעור, אך אם שותה מים לצמאו לגרר תאות אכילה, או אפלו אין בדעתו לשיתות בתוך הסעודה, אין צרך לבדוק.

ב. באם אוכל דברים שאין טעונים ברכה לאחריהם במקומם, כגון: פרות וירקות, נכון להזמיר גם באוכל פת הבאה בכיסנין ויין ופרות משבעת המינים, לא להפסיק באמצע אכילה ושתייה וללכת לחזור אחר לגמור אכילה ושתייה, כי מכניסים עצמם בכמה ספקות של ברכות, כי אם לגמור אכילה ושתייה באותו מקום שהתחיל לאכול ולשיתות.

ג. באם אוכל פרות משבעת המינים, ואוכל גם כן פרות שאינם משבעת המינים, או הברכה האחרונה מעין שלש פוטרת ברכת בורא נפשות על שאר הפרות, אך אם אוכל ירקות או שותה משקין, או ברכת מעין שלש אינה פוטרת, וצריך לבדוק בורא נפשות על הירקות והמשקים, נוסף על ברכת מעין שלש.

ד. להזהר לא לאכול פרי שלם שהוא כבריתו ואין בו פגית, באם אין בדעתו לאכול הרבה מהם כי אם אחד או שנים ואין בהם פגית, כי יש אומרים שעל פרי שלם אף אם אין בו פגית צריך לבדוק ברכה אחרונה. על כן מהנכון לחסר מעט מהפרי השלם, או לחלקו לשנים.

ה. אם נתבשרו אחד מן המינים יחד עם שאר מינים, מבדוק בורא מיני מזונות - אפלו אם הכמות של נזמשת המינים הוא המעוט, ולא יבדוק כל ברכה על המין האחר. ואם אכל פגית מן המינים, מבדוק על המזיזה, ופוטרת המין האחר, אך אם לא אכל פגית מהם לבד, רק משני המינים ביחד אכל פגית, או קים ספק ברכה האחרונה, ולכן יש לאכול עוד פגית מן המינים שמבדוק אחריו על המזיזה, ועוד פגית מהמין שמבדוק אחריו בורא נפשות, ויבדוק על המזיזה ובורא נפשות.

ו. תַּעֲרֹבֶת שְׁנֵי מִיָּנִים שְׂאִינָם מִיָּן דָּגָן אֲלֵינָן בְּתֵר רַב, דְּכָל שֶׁהוּא רַב הוּא הָעֵקֶר, וּמִבָּרֵךְ עָלָיו בְּבִרְכָּתוֹ, וּפוֹטֵר הַשְּׁנִי. וְאִם בָּרַךְ עַל הָעֵקֶר וְאִתּוֹ כֶּךָ הִפְרִיד הַמִּין הַשְּׁנִי וּבָרַךְ עָלָיו, הוּא בְּרָכָה לְבִטּוּלָה, דְּכִבָּר נִפְטֵר בְּבִרְכַּת הָעֵקֶר. וְאִם לֹא בָרַךְ עַל הָעֵקֶר וְהִפְרִיד הַמִּין הַשְּׁנִי וְאוֹכַל מִמֶּנּוּ גַם כֵּן אָסוּר, דְּאָסוּר לַעֲשׂוֹת כֵּן, דְּגוֹרֵם בְּרָכָה שְׂאִינָה צְרִיכָה, כִּיּוֹן שֶׁדַּעַתוֹ לֹאכֹל גַּם הָעֵקֶר, וּמִמִּילָא יִפְטֹר גַּם הַטָּפֶל.

ז. תַּעֲרֹבֶת שְׁנֵי מִיָּנִים, וְהַמִּין שֶׁהוּא הָעֵקֶר אֵין צְרִיךְ לְבָרֵךְ עָלָיו, מִפְּנֵי שֶׁכִּבָּר בָּרַךְ בְּרָכָה זֹאת עַל דְּבַר אֲחֵר, כְּגוֹן: שֶׁבָּרַךְ בּוֹרָא מִיָּנִי מְזוּנֹת עַל פֶּת הַבָּאָה בְּכִיסְנִין, מִקֵּדָם אֵין צוּרָה לְבָרֵךְ עַל הַטָּפֶל, דַּעַת מִנָּן אֲבָרְהֵם וְהוֹתֵם סוּפֵר, דְּאִם אוֹכַל הָעֵקֶר בְּלֹא בְּרָכָה, הַטָּפֶל גַּם כֵּן אֵין צְרִיךְ בְּרָכָה.

ח. בָּאֵם אוֹכַל בְּאֶמְצַע הַסְּעוּדָה פֶּת הַבָּאָה בְּכִיסְנִין, כְּגוֹן עוֹגָה, בִּיסְקוּיטֵעֵן, וְכַדּוּמָה, יֵשׁ סֶפֶק אִם צְרִיךְ בְּרָכָה. וּבְכֵן נִכּוֹן מְאֹד לִכְוֹן בְּבִרְכַּת הַמּוֹצֵא לִפְטֹר כָּל מִזֶּה שֶׁיֹּאכַל בְּאֶמְצַע הַסְּעוּדָה מִפֶּת הַבָּאָה בְּכִיסְנִין.

ט. תַּעֲרֹבֶת שְׁנֵי מִיָּנִים שְׂאִינָם מִיָּן דָּגָן, וּבִסְפֶּק אֵיזָה מֵהֶם הוּא הָרַב, כְּגוֹן: פָּרִי אֲדָמָה וּפָרִי עֵץ, מִבָּרֵךְ בּוֹרָא פָּרִי הָאֲדָמָה, וְאִם שֶׁהַכֹּל וּפָרִי אֲדָמָה וּפָרִי עֵץ – יְבָרַךְ שֶׁהַכֹּל. [סֵפֶר בְּרַכַּת הַבֵּית, סֵפֶר שַׁעֲרֵי בְּרַכָּה].

י. אֲכַל וְחָצִי זֵית מִשְׁבַּעַת הַמִּיָּנִים וְחָצִי זֵית מִמִּין אֲחֵר, מִבָּרֵךְ בּוֹרָא נְפֻשׁוֹת, [מִגִּ'א]. אִם נִתְעַרַב וְחָצִי זֵית מִמִּין אֲחֵר מִיָּנִי דָּגָן, וְחָצִי זֵית מִמִּין אֲחֵר, מִבָּרֵךְ עַל הַמִּזְזִיגָה, [פִּמְיג]. אֲכַל אִם נִתְעַרַב פָּרִי מִשְׁבַּעַת הַמִּיָּנִים עִם שְׂאֵר פְּרוֹת שְׂאִינָם מִשְׁבַּעַת הַמִּיָּנִים, מִבָּרֵךְ בּוֹרָא נְפֻשׁוֹת, וְלֹא אֲלֵינָן בְּתֵר רַב בָּאֵם אֵין כּוֹנֵן בְּמִין מִשְׁבַּעַת הַמִּיָּנִים, [סֵפֶר בְּרַכַּת הַבֵּית]. וְשִׁתִּיגָה עִם אֲכִילָה, אֵין מִצְטָרְפִים.

יא. אֲכַל אוֹ שֶׁתָּה כּוֹחֲצִי זֵית, וְשֶׁתָּה בְּאֶמְצַע, אִם מִתְחַלֶּקֶת אֲכִילָה אוֹ שִׁתִּיגָה עַד סוּפָה שְׁעוֹר כְּדִי אֲכִילָה פֶּרֶס,

שֶׁהוּא בִּעְרָךְ י' או ו' מִיְנוּטִין - מִצְטָרֵף. וְאִם שָׁהָה יוֹתֵר - לֹא מִצְטָרֵף.

יב. פְּרוּת שֶׁנִּתְבַּשְׁלוּ בָּמִים, אִם שׁוֹתָה הַמִּים יוֹדֵד עִם הַפְּרוּת נִפְטָרִים בְּבִרְכַּת הַפְּרוּת. וְאִם שׁוֹתָה הַמִּים לְבַד בְּלִי לֶאֱכֹל אֶת הַפְּרוּת, מִסְפֵּק יִבְרָךְ שֶׁהַכֹּל. אֲךָ אִם אָכַל תּוֹחֵלָה הַפְּרוּת וְאַחֲרָיָהּ כֶּף רוּצָה לְשִׁתּוֹת הַמִּים לְבַד, נֶכּוֹן לְבִרְךָ עַל מִשְׁקָה אַחֲרָיָהּ בְּרִכַּת שֶׁהַכֹּל, לִפְטוֹר הַמִּרְקָ שֶׁנִּתְבַּשְׁלוּ עִם הַפְּרוּת.

יג. פְּרוּת מִשִּׁבְעַת הַמִּינִים שֶׁבִּשְׁלָם בָּמִים, אִם שׁוֹתָה הַמִּים לְבַד, מִסְפֵּק יִבְרָךְ בְּרִכַּת רֵאשׁוֹנָה שֶׁהַכֹּל, אֲךָ בְּבִרְכַּת אַחֲרֵיכָהּ אֵין לוֹ תִּקְנָה, לְכֵן לֹא יִשְׁתָּה הַמִּים, כִּי אִם בְּתוֹךְ הַסְּעוּדָה, אוֹ שִׁיאֲכַל פְּרִי מִשִּׁבְעַת הַמִּינִים וְגַם יֹאכַל מֵאֲכָל שִׁבְרָתוֹ שֶׁהַכֹּל - וּמִבְּרָךְ אַחֲרֵיהֶם מַעֲיֵן שְׁלֵשׁ וּבּוֹרָא נִפְשׁוֹת. וְאִם שָׁתָה אוֹתָם לְבַד - לֹא יִבְרָךְ אַחֲרֵיהֶם כָּלֵל, [מג"א]. וְאִם שׁוֹתָה בְּיַחְדָּהּ עִם הַפְּרוּת שֶׁנִּתְבַּשְׁלוּ בָּהֶם, מִבְּרָךְ בּוֹרָא פְּרִי הָעֵץ, וְאַחֲרֵיהֶם מַעֲיֵן שְׁלֵשׁ.

יד. הַגֵּם שֶׁאֵין מִבְּרַכִּין עַל יֵין-שֶׁרָף בְּאֲמִצָּה הַסְּעוּדָה, אֲךָ אִם שׁוֹתָה תִּיכָף בְּהִתְנוּחֹת הַסְּעוּדָה, אוֹ בְּסוֹף הַסְּעוּדָה קֶדֶם בְּרִכַּת הַמְּזוֹן, דַּעַת מִגֵּן אֲבָרָהֶם שֶׁצָּרִיךְ לְבִרְךָ עֲלֵיו, וּבִכֵּן נֶכּוֹן מְאֹד לְשִׁתּוֹת מַעַט מִשְׁקָה קֶדֶם נְטִילַת יָדַיִם, וּלְכֹנֶן לִפְטוֹר הַמִּשְׁקִים בְּתוֹךְ הַסְּעוּדָה. וְאִם שָׁתָה יֵין בְּתוֹךְ הַסְּעוּדָה, בְּכָל אִפְּן לֹא צָרִיךְ לְבִרְךָ עַל יֵין שֶׁרָף, כִּי יֵין פּוֹטֵר כָּל מִינֵי מִשְׁקִים.

טו. אִם אוֹכַל שְׁנַיִם אוֹ שְׁלוֹשָׁה מִינִים מִדְּבָרִים הַטְּעוּנִים בְּרִכַּת מַעֲיֵן שְׁלֵשׁ, כְּגוֹן מִינֵי מְזוּנוֹת וְיֵין וּפְרוּת מִן הַמִּינִים, דְּהִלְכָּה לְכוֹלֵלָם יוֹדֵד בְּבִרְכַּת אֶחָד. אֲבָל שְׂכוֹן בְּפִתִּינָה, וְדִלֵּג עַל אֶחָד אוֹ שְׁנַיִם מִהַדְּבָרִים הַנִּזְכָּרִים לְעִיל, וְסִבּוּךְ לַחֲתִימָה גִּזְפָּר, יִסִּים הַבְּרִכָּה עַל הַדְּבָרִים שֶׁהִזְכִּיר בְּפִתִּינָה, וְאַחֲרָיָהּ כֶּף יִבְרָךְ בְּרִכַּת אַחֲרֵיכָהּ בְּפָנָי עֲצָמוֹ עַל הַדְּבָרִים שֶׁדִּלֵּג. וְאִם בְּדִיעֲבָד כָּלֵל בְּנִתְיַמַּת הַבְּרִכָּה כָּל הַדְּבָרִים שֶׁלֹּא הִזְכִּיר בְּתוֹחֵלַת הַבְּרִכָּה הַאֲחֵרָה - יֵצֵא בְּדִיעֲבָד. [ספר ארחות חיים].

טז. הגם שעל מים אין חיוב ברכה רק אם שותה לצמאו, ואם שותה שלא לצמאו, כגון להבליע המאכל וכדומה, אין צרך לברך ברכה ראשונה, אך ברכה אחרונה מוסיב לברך אפלו אם שותה שלא לצמאו. וכן אם מערב משקה אחר במים, ויב לברך ברכה ראשונה גם כן, אף ששותה שלא לצמאו [אשל אברהם מהגה"ק מבוטשאש]. וכדי לצאת כל הדעות, נכון לברך על משקה אחר ולפטר המים.

יז. אם מספק אם ברך ברכה מעין שלש, מספק יחזור ויברך, [בספר שדה חמד].

יח. הגם שיין פוטר כל מיני משקים, אף יש כמה וחלוקי הלכות, ובאם קובע עצמו לשתיית יין, ודעתו על שאר משקין גם כן, והמשקים עומדים על השלזון בשעה שמברך על היין, אז פוטר שאר המשקין מברכה ראשונה ואחרונה. אך באם חסר מתנאים האלה, אז נכון מאד להמנע מלשתיית שאר משקים. **יט.** מרק שנתבשל ביחוד עם חמשת מיני דגן, אם שותה המרק לבד, יש ספק ברכה אם לברך על המרק בורא מיני מזונות או שהכל, לכן יברך על הלבבות בורא מיני מזונות, ועל איזה משקה אחר – שהכל.

כ. על מים שפשלו בהם ירקות, מברך בורא פרי האדמה. ודוקא שפשלו הירקות על דעת לאכל הירקות וגם לאכל המים, בכף או לטבל בו פתו. ואם בשל הירקות על דעת לשפך המים ולאכל הירקות – אינו מברך על המים רק שהכל. אם בשל הירקות על דעת לזרק את הירקות ולאכל המים בכף, או לטבל בו פתו – מברך על המים שהכל. אם בשל הירקות על דעת לאכל הירקות ולשתיית המים, ויברך על הירקות בורא פרי האדמה, ואכל הירקות ואחר כך רוצה לשתיית המים – אין לו תקנה, אלא אם כן ילך לחוץ, ואחר כך יחזור ויברך שהכל על המים. ואם היה דעתו עליו בשעת ברכת הירקות – יכול לשתיית בלא ברכה. [ספר ברכת הבית].

כא. הגם אם בִּרְךְ עַל פְּרוֹת הָאֵילָן בּוֹרָא פְּרִי הָאֲדָמָה יֵצֵא, אֲךָ בָּאֵם הָיוּ לִפְנֵי שְׁנֵי הַמִּינִים, פְּרוֹת־אֲדָמָה וּפְרוֹת הָאֵילָן, וְצָרִיךְ לְבָרֵךְ מִקֵּדָם בּוֹרָא פְּרִי הָעֵץ, וּבִרְךְ מִקֵּדָם בּוֹרָא פְּרִי הָאֲדָמָה – לֹא נִפְטָר פְּרִי הָעֵץ, וְצָרִיךְ לְבָרֵךְ גַּם כֵּן בּוֹרָא פְּרִי הָעֵץ עַל פְּרוֹת הָאֵילָן בָּאֵם לֹא כֵּן לִפְטָר בְּהָאֲדָמָה פְּרִי הָעֵץ.

כב. זָכוֹן לַהֲנוּמִיר לֹא לֵאכֹל פֶּת הַבָּאָה בְּכִיסָנִין וְלַעֲקִיף ^[דפוס 1234567] [ענינות], וְכַדוּמָה, שֶׁלֹּא בִשְׁעַת סְעוּדָה יוֹתֵר מִג' בָּצִים, שֶׁלֹּא לְהַכְנִיס עֵצָמוּ בְּסִפֵּק זְטִילַת יָדַיִם וּבִרְכַּת הַמּוּזוֹן.

כג. בָּאֵם אוֹכֵל מוּזוֹנוֹת וּפְרוֹת מִשְׁבַּעַת הַמִּינִים, וְשׁוֹתֶה יַיִן, צָרִיךְ לְכוֹלְלָם בְּבִרְכָּה אֶחָת. וְאִם לֹא הִזְכִּיר אֶחָד מֵהֶם, וּזְוִיר וּמְבָרֵךְ עַל אוֹתוֹ מִיֵּן שֶׁלֹּא הִזְכִּיר בְּבִרְכָּתוֹ. אֲךָ אִם לֹא הִזְכִּיר עַל הַגֶּפֶן – יוֹצֵא בְּבִרְכַּת עַל הַמוּזִיָּה. [באר היטב].

כד. כָּל מִיֵּן לָחֹם שֵׁישׁ לוֹ דִּין פֶּת הַבָּאָה בְּכִיסָנִין, אִם בָּא לֵאכֹלוֹ תוֹךְ הַסְּעוּדָה, אִזִּי אִם בָּא לְשַׁבֵּעַ וּלְמוּזוֹן, נִפְטָר בְּבִרְכַּת הַפֶּת. וְאִם הוּא בָּא לְקִנּוּי וּלְתַעֲנוּג, אִם הִיא עֶסֶה עֲנִילוּשָׁה בְּדָבָר אֶחָד מִשְׁאָר מִשְׁקָה, וְגַם הוּא מְמַלֵּא בְּפְרוֹת – מְבָרֵךְ בּוֹרָא מִנֵּי מוּזוֹנוֹת בְּתוֹךְ הַסְּעוּדָה. וְשִׁאָר מִיֵּן פֶּת הַבָּאָה בְּכִיסָנִין, לֹא יֵאכֹל בְּתוֹךְ הַסְּעוּדָה. [מגן אברהם].

כה. אִם בִּרְךְ עַל פְּרוֹת שְׁמוֹנוֹתִים לִפְנֵי, וְאַחֲרֵי כֵךְ הִבִּיאוּ לוֹ עוֹד מֵאוֹתוֹ הַמִּין, אוֹ מִיֵּן אֲחֵר שֶׁבִּרְכָּתוֹ כְּבִרְכַּת הַפְּרוֹת שֶׁהָיוּ לִפְנֵי בִשְׁעַת בִּרְכָּה, אִם הָיָה בְּדַעְתּוֹ בִּשְׁעַת בִּרְכָּה עַל כָּל מֵה שֶׁהִבִּיאוּ לִפְנֵי – אֵין צָרִיךְ לְבָרֵךְ. וְאִם לֹא הָיָה בְּדַעְתּוֹ בִּשְׁעַת בִּרְכָּה רַק עַל מֵה שְׁמוֹנוֹת לִפְנֵי, אוֹ שֶׁהִסִּיחַ דַּעְתּוֹ מֵאֲכִילַת פְּרוֹת, וְאַחֲרֵי כֵךְ הִבִּיאוּ לוֹ עוֹד פְּרוֹת – צָרִיךְ לְבָרֵךְ שְׁנִית. וְאִם בִּשְׁעַת בִּרְכָּה הִתְנַה דַּעְתּוֹ בְּסִתָּם, וְהִבִּיאוּ לִפְנֵי עוֹד פְּרוֹת, אִם לֹא נִשְׁאָרוּ מִפְּרוֹת הָרִאשׁוֹנִים לִפְנֵי – צָרִיךְ לְבָרֵךְ שְׁנִית. וְאִם נִשְׁאָרוּ לִפְנֵי מִפְּרוֹת הָרִאשׁוֹנִים בִּשְׁעַת שֶׁהִבִּיאוּ אֶת הָאֲחֵרִים לִפְנֵי, בָּזָה יֵשׁ פְּלִגְתַּת הַפּוֹסְקִים, לִכֵּן יִמָּנַע, וְלֹא יֵאכֹל מִפְּרוֹת הָאֲחֵרִים. [ספר

שערי ברכה, שערי בינה].

כו. הקרואים בבית בעל הבית לאכל פרות, ומביאים להם בזה אחר זה, צריך לברך רק על הראשונים. וש"ע סימן קעט. אך אם בא בלא קריאה, ריעו כמו שצוה לבעלה. [בסימן כה].

כז. אם ברך על השכר וכדומה, והביאו לו דגים, אפלו עדין השכר לפניו, צריך לברך שנית על הדגים, על אף שברכותיהן שוות, אלא אם כן היתה דעתו על הדגים בשעת ברכה. והוא הדין בכל שאר דברים, אחד אכל, ואחד משקה – אין ברפת אחד פוטר את וחבירו בסתם. אך אם יודע שרגילים להביא לפניו גם משאר המינים, אין צריך לברך שנית, אפלו אם אחד אכל ואחד משקה. וכן אם היו לפניו ב' המינים בשעת ברכה, אין צריך לברך שנית, אפלו ברך סתם על מין הראשון.

כח. אם נתערבו מים ביין, והרב הוא יין, כמובן הברכה הראשונה היא בורא פרי הגפן, ואז אפלו אם אין ביין רביעית, כי אם בצרוף המים ביחד, מברך ברכה אחרונה גם כן על הגפן. אך אם נתערב יין בשאר משקים, או לברכה אחרונה צריך שיהיה ביין רביעית, וזוץ משאר המשקים, ואז מברך על הגפן. ואם אין רביעית יין רק בצרוף שאר המשקים, מברך לאחריה בורא גפשות.

כט. שני מינים שלא נתבשלו יחד, ואחר הבשול ערבם ביחד, כגון: שנתן וכלב, או מרק של בשר, בתוך לביבות, וכדומה, אם אוכלם יחד, ופגעתו על שניהם לעקר, מברך על כל אחד ואחד בברכתו. ואם פגעתו על אחד מהם, מברך עליו בברכתו, ופוטר השני. ומסתמא המרק טפל למאכל, ומברך על המאכל ופוטר השני. ואם אוכל המרק לבדו, מברך עליו שהכל. ואם אוכל המאכל לבדו, מברך עליו בברכתו, ואין הולכים בזה אחר הרוב. וגם אין וכלוק בזה בין אם המאכל הוא מומשעת מיני דגן, או משאר מינים. [שולחן ערוך הרב, סימן רב, רד].

ל. קרעפליך מבשלים מומשעת מיני דגן, ברכתן בורא מיני

מוזנות. ואם אכל פזית, יברך ברכה אחרונה על המזונה, ויהיה פזית מהבצק לבד, בלא צרוף הגבינה או הבשר. ואם טגגן בשומן או וומאה, אין לאכל מהם כדי שביעה אלא בתוך הסעודה. ואם נתבשלו, אם יש בכל אחד פזית, גם כן הלכה כר: **לא.** קמוז של וומשת מיני דגן שערבו במים ועשה ממנו תבשיל, אם הוא עב קצת - מברך לפניו בורא מיני מוזנות, ואחריו על המזונה. ואם הוא רך שראוי לשתייה - מברך לפניו שהכל, ואחריו בורא נפשות.

לב. קניידלעך שעושים במצה כתושה, או מפרורי לחם ומערבים אותם במים שומן ובצים, ומבשלים אותם, ברכתם בורא מיני מוזנות, ועל המזונה. ואם יש פזית בכל אחד בעת הבשול - אין לאכלם אלא בתוך הסעודה.

לג. גרעיני פרות שאוכלים בלא הפרות, אם הם מתוקים, מברך שהכל.

לד. אם ברך על דבר, ובשעת ברכה לא היה לפניו הדבר שברך עליו, רק אחר כך הביאו לפניו, צריך לברך שנית. אף אם היה ברור לו בלי שום ספק שיביאו לו אותו דבר, אין צריך לברך שנית. [טז]. ודוקא שהביאו לפניו את הדבר תוך כדי דבור, אבל אחר כך צריך לברך. [ספר שערי ברכה].

לה. פידוע העקר פוטר הטפל, אף אם אוכל הטפל קדם אכילת העקר - יברך עליו שהכל, אף שברכתו בורא פרי העץ או בורא מיני מוזנות. ואם אוכל הטפל בפני עצמו אחר אכילת העקר, אם היה דעתו עליו בשעת ברכת העקר, אין צריך לברך עליו. ואם לא היה בדעתו עליו בשעת ברכת העקר, צריך לברך על הטפל שהכל, אפלו ברכתו הוא העץ או הגפן או בורא מיני מוזנות. ואם ברך ברכה אחרונה על העקר, אז מברך על הטפל ברכה הראויה לו. [ספר שערי ברכה, שערי בינה].

לו. לביבות שבשולם יחד עם קטניות, מברך על המרק

שֶׁהַכֹּל. וְאִם אוֹכַל הַמָּרֶק עִם הַלְבִּיבוֹת בְּיָמֹוֹד, מִבֶּרֶךְ בּוֹרֵא מִיָּנִי מְזוֹנֹת, עַל הַכֹּל, וּפּוֹטֵר הַמָּרֶק.

וְאִם לְבַרֵּךְ כָּל הַלֵּכוֹת בִּרְכַּת הַנְּהַנִּין, נַחוּץ סֵפֶר מִיּוֹחַד, וְאִין בִּכּוּחֵי לְסֹדֶר. אֵךְ הַעִיֵּקֶר יִשְׁמַע חֲכָם וְיוֹסִיף לִקַּח, לְלִמּוּד וּלְלִמָּה, לְהוֹחִיר גְּדוּלִּים עַל הַקְּטָנִים לְחַנְכָם בְּהִיּוֹתָם יְלָדִים קְטָנִים, וּבִשְׁנֵה הַרְבִּיעִית " כָּל פְּרִי קוֹדֵשׁ הִילּוּלִים לַח' לְבָרֶךְ עַל כָּל דְּבַר. וְגַם כֹּה תֹאמַר לְבֵית יַעֲקֹב לְהוֹחִיר הַנְּשִׁים לְהוֹחֵר בְּעֵינֵי בִרְכוֹת, כִּי מַחֲמַת חֶסֶד יָדִיעָה, הִרְגַּל נַעֲשֶׂה טַבַּע בְּלִי מִשִּׁים לֵב לְבָרֶךְ בִּרְכָה אַחֲרוֹנָה.

וְהַנְּזָהֵר בִּבְרַכַּת הַנְּהַנִּין מִמִּשִּׁיךְ עָלָיו וְעַל בֵּיתוֹ שֶׁפַּע בִּרְכָה וִישׁוּעָה. וְלִהְיֶפֶךְ ח"ו גֹּרֵם עֲנִיּוֹת, כַּמ"ש בַּגְּמָרָא גְּדָרִים [ו:] שֶׁבְּכָל מְקוֹם שֶׁהוֹזְכַּרְתָּ הַשֵּׁם מִצְוִיָּה, כְּמוֹבֵן ח"ו לְבַטְלָה, עֲנִיּוֹת מִצְוִיָּה. וְכַתֵּב שֶׁם חֶר"ן: הַטַּעַם, דְּכַתִּיב [שְׁמוֹת כ כֹּא]: כָּל מְקוֹם אֲשֶׁר אֶזְכִּיר אֶת שְׁמִי אֲבוֹא אֵלַיִךְ וּבִרְכַּתִּיךָ, וּמִדֵּהֲזַכַּרְתָּ הַשֵּׁם לְמִצְוֹנָה מְבִיא בִּרְכָה, הוֹזְכַּרְתָּ הַשֵּׁם ח"ו לְשׂוֹא אוֹ לְבַטְלָה מְבִיא עוֹנִי. וְעוֹד, ^{אוֹצֵר הַחֲכָמָה} דֵּהֲזַכַּרְתָּ הַשֵּׁם לְבַטְלָה דְּמִי לְשִׁבְעַת שְׁקָר.

וְאִיתָא בְּזוּח"ק פֶּר' עֵקֶב [ע"ד:]: וְאֶכְלֹת וּשְׁבַעַת וּבִרְכַּת, פְּקוּדָא דֹּא לְבִרְכָה לִי ^{אוֹצֵר הַחֲכָמָה} לְקוֹדֵשׁ בְּרִיךְ הוּא עַל כָּל מָה דְּאֶכִּיל וְשָׁתִי וּמִתְהַנֵּי מִהָאִי עֲלֵמָא, וְאִי לֹא בְּרִיךְ אִיקְרִי גִזְלֵן לְגַבִּי קוֹדֵשׁ בְּרִיךְ הוּא. וּמֵאֵן דְּמִבְּרִיךְ לְקוֹדֵשׁ בְּרִיךְ הוּא ¹²³⁴⁵⁶⁷⁸⁹¹⁰ אֶתְבְּרִיךְ וְנִטִּיל חוֹלְקִי מֵאִינוֹן בִּרְכָאָן. וְעַל רֹזָא דֹּא כְּתִיב: כִּי מִכְּבֹדִי אֲכַבֵּד, אִילֵּין אִינוֹן דְּמִבְּרַכִּין לְקוֹב"ה, וּבּוּזִי יִקְלוּ, אִינוֹן דֹּלָא מִבְּרַכִּין לְקוֹב"ה, וּמִנְעִין בִּרְכַּתָּא מִפּוּמִּיהוּ, עַכ"ל.

וְנַחוּץ מֵאֵד לְזִכּוֹר דְּרִשְׁתָּ חו"ל הַקְּדוּשִׁים בִּבְרַכּוֹת וְלֵה: כָּל הַנְּהַנָּה מֵעוֹלָם הוּא בְּלֹא בִּרְכָה כְּאִילוֹ גִּזְלֵן לְהַקְבִּי"ה וּלְכַנְסַת יִשְׂרָאֵל, דְּכַתִּיב גִּזְלֵן לְאֲבִיו וּלְאִמּוֹ וְאֹמֵר אִין פֶּשַׁע חֶבֶר הוּא לְאִישׁ מִשְׁחִית, חֶבֶר הוּא לִירְבַּעַם בֶּן נֶבֶט שֶׁהִשְׁחִית אֶת יִשְׂרָאֵל לְאֲבִיהֶם שְׁבַשְׁמִים, עַכ"ל, וּפְשׁוּט תִּסְמַר שְׁעֵרוֹת רֹאשׁ עַד הֵיכַן הַדְּבָרִים מְגִיעִים.

וְלִהְיֵין הָעֲנִין שֶׁהִחְמִירוֹ כָּל כֵּךְ לְדַמּוֹת לִירְבַּעַם בֶּן נֶבֶט לְחוּטָא וּמַחְטִיא, וּבִפְרִט לְחֻטָּא עֲבוּדָה זָרָה. אֵךְ יָדוּעַ כִּי בִּרְכוֹת הוּא עֲנִין תִּיקוֹן נִשְׁמוֹת וְנִיצוּצֵי קִדְשִׁין. וּמִוֵּבֵא בְּלִקוּטֵי הַש"ס לְהַאֲרִיז"ל הֵק, עַל יוֹחֲנָן כֹּהֵן גְּדוֹל שֶׁשָּׁמַשׁ בְּכַהֲנָה גְּדוּלָה שְׁמוֹנִים שָׁנָה וְאַחֵר כֵּךְ נַעֲשֶׂה צְדוּקִי, שֶׁעַל יָדֵי נִיצוּץ בְּמֵאֲכָלוֹ שֶׁלֹּא הִעֲלָהוּ כְּרָאוֹ, עוֹד גֵּרָם בְּנַפְשׁוֹ לְהַחֲטִיאוֹ ח"ו, עִי"ש. וּמִמִּילָא מוֹבֵן שֶׁעַל יָדֵי זֶה נֹתֵן כֹּה לְסַט"א שְׁיוֹנְקִים מִהַקְּדוּשָׁה. וּמוֹבֵא בְּרֵאשִׁית חֲכָמָה שֶׁעַר הִירָאָה פֶּרֶק ח' בְּשֵׁם הַגְּאוֹנִים, שֶׁשְׁמוֹת הָעֶשֶׂר קְלִיפּוֹת מוֹרִים עַל כְּפִירַת אֱלֹקֵי יִשְׂרָאֵל. וְאִיתָא בְּבֵאֵר מֵים חַיִּים שֶׁעֲנִין חֲטָא עֲבוּדָה זָרָה, שְׁמִכְנִים ח"ו אוֹר חֵלֶק אֱלֹקֵי מִמַּעַל תַּחַת רִשּׁוֹת אַחֲרֵת. וְכַמ"ש בְּשֵׁם הַבַּעַל שֶׁם טוֹב הֵק' וְצִלְלָה"ה: וְסִרְתָּם – תִּיכַף וְעִבַדְתָּם, אִם אִישׁ יִשְׂרָאֵל סֵר מִדְּרַכֵּי הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ, תִּיכַף חוּטָא בְּחֻטָּא עֲבוּדָה זָרָה.